

Jönköpings kommun

[kontaktcenter@jonkoping.se](mailto:kontaktcenter@jonkoping.se)

2020-01-09

1 (21)

Dnr-SI 2019:5746

# Beslut

---

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid  
Torpaskolan i Jönköping kommun

## Inledning

---

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Torpaskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

## Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

## Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Torpaskolan i följande utsträckning:

### *Rektors ledarskap*

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn utvecklar analys av elevers kunskapsresultat och i större utsträckning använder den som grund för skolans utvecklingsområden. I detta ingår att utjämna skillnader i kvaliteten på analyserna mellan olika ämnen och grupper samt identifiera och motverka könsmönster i resultat.

### *Undervisning*

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn försäkrar sig om att undervisningen på skolan planeras och genomförs så att även de elever som lätt når kunskapskraven utmanas och stimuleras i ordinarie undervisning.

### *Trygghet och studiero*

Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn påbörjar och leder ett arbete med syfte att lärarna, vid de tillfällen det uppstår störande moment i undervisningen, agerar tydligt och effektivt för att återskapa lugn och arbetsro för alla elever.

### *Bedömning och betygssättning*

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

### *Uppföljning*

Huvudmannen ska senast den 14 augusti 2020 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till [skolinspektionen@skolinspektionen.se](mailto:skolinspektionen@skolinspektionen.se), eller per post till, Skolinspektionen, Box 230 69, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– SI 2019:5746) i de handlingar som sänds in.

## Skolinspektionens bedömningar

---

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

### Rektors ledarskap

#### Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling. 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen är att rektorn skaffar sig en bred och relativt nyanserad bild av verksamheten genom att följa upp olika typer av resultat. Däremot varierar det i vilken utsträckning resultaten analyseras för att ta reda på vad som ligger bakom eventuella avvikelser eller skillnader. Arbetet med att analysera resultaten behöver förbättras vidare och skolans fokusområden, det vill säga de utvecklingsåtgärder som skolan fokuserar på, behöver på ett tydligare sätt ta sin utgångspunkt från den analys av skolans kunskapsresultat som genomförts. Vidare visar granskningen att rektorn visserligen ger en viss ledning i skolans jämställdhetsarbete men att varken lärare eller elever kan beskriva hur detta tar sig uttryck i undervisningen. Rektorns uppföljning av vilket avtryck utvecklingsarbetet ger i undervisningen är enligt Skolinspektionen inte tillräckligt synliggjord och förankrad i personalgruppen. Slutligen visar granskningen att skolans organisation av det pedagogiska utvecklingsarbetet och rutiner är delvis otydliga för personalen.

#### *Ledning och organisation av det pedagogiska arbetet är delvis otydlig*

Det framkommer i granskningen att rektorn ger en viss ledning i hur det pedagogiska arbetet ska bedrivas på skolan, men rektorns uppföljning av vilket avtryck utvecklingsarbetet ger i undervisningen är inte tillräcklig. Lärare uppger i intervjuer att rektorn alltid sätter eleven i fokus. Av intervjuer framkommer att rektorn leder och styr skolans pedagogiska arbete genom olika mötesforum och ett tydligt kalendarium som anger vilket innehåll möten och kompetensutveckling ska ha. Men varken lärare eller rektorn kan enligt Skolinspektionen beskriva hur skolans systematiska kvalitetsarbete gör att undervisningen utvecklas. Lärare uttrycker att rektorn inte är så

involverad i undervisningen utan att det ansvarar lärarna för. Rektorn berättar att hen får kännedom om verksamheten genom bland annat formella och informella möten och samtal samt lektionsobservationer. Även om inte alla lärare kan beskriva hur rektorn får kunskap om eller följer upp undervisningen så uttrycker en del att rektorn ändå visar att hen har kännedom om deras undervisning. Rektorns mål är att de lärare som hen har lönesamtal med också ska få lektionsbesök. Sedan nuvarande läsår har det anställts ytterligare en biträdande rektor, vilket rektorn säger ger förutsättningar för skolläningen att i större utsträckning genomföra lektionsobservationer. Hittills har rektorn endast genomfört ett fåtal lektionsobservationer, varav vissa är spontana och innebär att rektorns besökt lektionerna under en liten del av undervisningstiden.

Vidare visar granskningen att det finns en viss otydlighet när det gäller rektorns organisation och rutiner. Rektorn uppger att skolans organisation sattes för fem år sedan och att den är tydlig med hur arbetsfördelningen ser ut och vilka arbets- och förhållningssätt som gäller på skolan. Även en del lärare beskriver att alla vet vem som ansvarar för vad och att detta tas upp vid varje terminsstart. Men det framkommer samtidigt exempel i intervjuer med lärare och elevhälsa som tyder på att de olika arbetslagen har olika arbets- och förhållningssätt och att goda exempel inte delas mellan arbetslagen. Till exempel uttrycks det i intervjuer att det förekommer att de som är nyanställda inte känner till skolans organisation samt arbets- och förhållningssätt eller att det finns en del rutiner som inte alltid fungerar. När det gäller introduktion av obehöriga lärare framgår av intervjuer med lärare och rektorn att det finns en introduktionsplan, som dock är den samma oavsett om läraren är behörig eller ej. Den nyanställda tilldelas en mentor som ska introducera den nyanställda i arbetslagets arbete. Rektorn följer upp hur introduktionen går genom samtal med mentor och övriga berörda.

#### *Kvaliteten på analys av resultat varierar inom skolan*

Granskningen visar att uppföljning av olika resultat ger rektorn en bred och relativt nyanserad bild av verksamheten, men det varierar i vilken utsträckning resultaten analyseras för att ta reda på vad som ligger bakom eventuella avvikelser eller skillnader. Uppföljningen består av olika typer av kunskapsresultat och resultat kopplade till trygghet, studiero och lärarnas värdegrundsarbete på såväl övergripande nivå som individnivå. I intervju med rektorn framkommer att hen själv har gjort en analys av ett antal olika resultat och trender över tid. Resultaten diskuteras och analyseras också kontinuerligt i olika forum med lärare, så som pedagogiska kaféer och i arbetslagen. Som stöd för lärare i analysarbetet finns det en struktur för hur det ska genomföras. Några lärare som intervjuas känner dock inte igen att de har diskuterat och analyserat kunskapsresultat från föregående läsår. Elevhälsan deltar till viss del i

skolans systematiska kvalitetsarbete, men inte samlat som en egen resurs utan som en del i något av arbetslagen. Rektorn uppger att hen ser trender och samband i resultat, vilka hen försökt analysera, men samtidigt återkommer rektorn under intervjun till att vissa resultat och trender fortfarande "gäcker" henne. Till exempel uppger rektorn att hen sökt förklaringar till de låga resultaten för studiero trots att det är så pass goda kunskapsresultat. Av skolans dokumenterade kvalitetsarbete framkommer att kvalitén på analysen av kunskapsresultaten i de olika ämnena och årskurserna samt andra resultat skiljer sig åt. I ämnet svenska har skolan till exempel identifierat vad det är för bakomliggande orsaker som gör att resultaten för läsutvecklingen ser ut som de gör, men i ett annat ämne konstateras i stort sett att måluppfyllelsen är god och att läromedlet behöver ses över för att undervisningen ska motivera och stimulera eleverna. Även resultat avseende trygghet och kränkningar har följts upp och varje arbetslag arbetar med att öka elevernas trygghet samt utveckla sitt värdegrundsarbete, vilket sedan presenteras för övriga arbetslag.

*Skolans fokusområden har en svag koppling till analys av elevers kunskapsresultat*

Vidare framkommer det i granskningen att de fokusområden som skolan under innevarande läsår arbetar med inte på ett tydligt sätt härrör till analys av elevers uppnådda kunskapsresultat. Visserligen kan rektorn och lärare beskriva hur två av de tre utvalda fokusområdena, det vill säga digitalisering och respekt, härstammar från skolans behov. Beträffande området rörelse uppges detta vara i fokus för läsårets arbete utifrån ett generellt antagande att rörelse är positivt för elevernas inlärning. Ingen av skolans aktuella fokusområden har emellertid en tydlig koppling till analys av elevers faktiska kunskapsresultat. Samtidigt bedrivs det utvecklingsinsatser som leds av rektorn och som har en tydligare koppling till den analys som skett av skolans kunskapsresultat, till exempel projektet *Att skriva sig till läsning, ASL*. Detta uppges dock inte utgöra skolans fokusområde. Enligt Skolinspektionen kan det innebära att fokus inte är på de utvecklingsåtgärder som har hög härledbarhet till behov och analys av kunskapsresultat utan på andra insatser, vilket kan leda till ett mindre effektivt utvecklingsarbete.

*Skolans jämställdhetsarbete är inte tillräckligt implementerat*

Det framkommer i granskningen att rektorn ger viss ledning i skolans jämställdhetsarbete men varken lärare eller elever kan beskriva hur detta tar sig uttryck i undervisningen. Lärare berättar i intervjuer att rektorn har beslutat om att fokusera på värdegrundsfrågor detta läsår, och att hen leder det arbetet. Lärare och rektorn berättar även att kommunens barn- och elevombud har pratat med lärarna om jämställdhetsfrågor. Även av skolans lokala verksamhetsplan framkommer att

jämställdhetsarbete har lyfts i olika forum samt att det genomförts kompetensutveckling, vilket även kommer att ske under nuvarande läsår. Men i intervjuer framkommer att jämställdhetsarbetet inte är tillräckligt etablerat så att det bedrivs som en del av lärares undervisning eller av utbildningen i övrigt. Elever beskriver att lärare behandlar pojkar och flickor olika, till exempel om en elev stör under lektionen. Vidare känner flera elever inte igen att lärare har pratat om jämställdhet i undervisningen, förutom en elev som berättar att hans lärare pratat om att flickor och pojkar förr behandlades olika. I intervjuer med lärare och rektorn kan de endast ge enstaka exempel på jämställdhetsarbete som sker, så som att fördela talutrymmet mellan flickor och pojkar under lektionerna. Lärare uppger att pojkar inte är så motiverade som flickor men de ger inga konkreta exempel på vilket arbete som skolan bedriver för att öka pojkarnas motivation för skolarbetet. I intervjuer med elevhälsans representanter känner de inte igen att det finns skillnader mellan pojkars och flickors resultat.

#### **Identifierat utvecklingsområde**

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn utvecklar analys av elevers kunskapsresultat och i större utsträckning använder den som grund för skolans utvecklingsområden. I detta ingår att utjämna skillnader i kvaliteten på analyserna mellan olika ämnen och grupper samt identifiera och motverka könsmönster i resultat.

Av granskningen framgår att skolans analys av resultaten behöver utvecklas så att den i större utsträckning omfattar förklaringar till resultaten och blir mer likvärdig över skolan. Den analys som skolan idag genomför går till stor del ut på att jämföra olika resultat och föra generella diskussioner. Detta kan visserligen vara ett första steg i analysarbetet som dock behöver utvecklas till att identifiera de bakomliggande orsakerna till de identifierade likheterna, skillnaderna eller mönstren i resultat. Vidare behöver även jämställdhetsperspektivet synliggöras i analysen av könsmönster i skolans resultat. Av Skolverkets nationella statistik för Torpaskolan framgår att den genomsnittliga betygspoängen för pojkar är lägre jämfört med flickors i samtliga ämnen i årskurs 6 läsår 2018/19. Trots detta är inte jämställdhetsarbetet tydligt implementerat på skolan och det tar inte sikte på att motverka könsmönster i elevers kunskapsresultat.

Enligt skollagen och läroplanen för grundskolan ansvarar rektorn för att utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Av Skolverkets allmänna råd för systematiskt kvalitetsarbete framgår att ett analysarbete av kunskapsresultaten är en

förutsättning för att ett optimalt sätt leda det pedagogiska utvecklingsarbetet och för att kunna sätta in adekvata utvecklingsåtgärder. Det är viktigt att analysera hur förutsättningarna och arbetsprocesserna påverkar skolans resultat och måluppfyllelse. Utifrån analysen beslutar rektorn om vilka utvecklingsinsatser som ska göras.<sup>1</sup>

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att tillsammans med personalen utveckla analys av skolans resultat. Personalen kan behöva ytterligare stöd i att genomföra analyser, utöver den skriftliga instruktion som gavs vid föregående års kvalitetsarbete. Den personal som redan idag analyserar vissa resultat framgångsrikt kan ta en ledande roll i detta arbete. Rektorn behöver tydligare leda det systematiska kvalitetsarbetet med fokus på undervisningens kvalitet och andra faktorer som påverkar lärandet. Exempelvis kan det vara lämpligt att i analysarbetet ställa sig frågor om det finns kopplingar mellan hur undervisningen möter elevers behov av ledning och stimulans och deras faktiska resultat. Det är även av vikt att rektorn följer upp de identifierade utvecklingsområdena i förhållande till elevers kunskapsutveckling. En djupare och mer likvärdig analys som utgår från de faktiska resultaten kan leda till ett mer effektivt utvecklingsarbete och ökad måluppfyllelse för eleverna.

## Undervisning

### Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden 5. Kursplaner med kunskapskrav

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen är att undervisningen till stor del är målfokuserad och strukturerad samt delvis varierad. Elever görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande. Men granskningen visar att alla elever inte stimuleras och utmanas i den

---

<sup>1</sup> Skolverket (2012) *Systematiskt kvalitetsarbete- för skolväsendet*, Skolverkets allmänna råd, Stockholm: Skolverkets publikationsservice, s 30ff

mån de borde för att utifrån sina behov och förutsättningar kunna nå de högre kunskapskraven. Däremot anpassas undervisningen i stor utsträckning för elever som har svårt att nå de kunskapskrav som minst ska nås. Det varierar också i vilken grad lärarna arbetar med att motivera och ge elever ökad självkänsla.

*Undervisningen är välstrukturerad och delvis varierad*

Granskningen visar att undervisningen är välstrukturerad genom att den genomsyras av läroplanens mål och innehåller ett logiskt flöde av aktiviteter. Lärare i flera ämnen beskriver att de gemensamt i arbetslagen planerar och strukturerar undervisningen utifrån läroplanen. Samtidigt uppger lärare att det till viss del skiljer sig åt mellan arbetslagen i vilken utsträckning detta görs beroende på organisatoriska förutsättningar. Även elevhälsan beskriver att det finns generella strukturer för undervisningen oavsett vilken klass eleverna går i. Exempelvis ska det vara en lugn miljö när eleverna går in i klassrummet och de sätter sig för att läsa en bänkbok, vilket även Skolinspektionen observerade under majoriteten av lektionsobservationerna. Vidare förmedlar läraren målen med undervisningen på ett naturligt och för eleverna vardagsnära sätt på nästan samtliga av de observerade lektionerna. Det finns enstaka exempel på att lärare säger vilka sidor i läroboken som eleverna ska arbeta med men förklarar inte målet med undervisningen så att eleverna förstår. Under flera av lektioner som observerades knyter läraren an till lektionens mål, inte enbart vid inledningen utan även under arbetets gång. Vidare sätter läraren dagens lektion i relation till tidigare och kommande lektioner. Till exempel förklarar en lärare i början av lektionen att eleverna ska få öva sig på att förstå vad som står "mellan raderna" i en text och kopplar detta till att de tidigare tränat på vad som står "på raden" i en text. En annan lärare påpekar för eleverna när det begrepp som är dagens mål att förstå senare under lektionen omnämns i en text som det sker högläsning från. Även i intervjuer beskriver elever och lärare att lärare brukar gå igenom vad som ska ske på lektionen och vad eleverna ska lära sig.

Vidare visar granskningen att undervisningen delvis är varierad och att graden av det aktiva lärarstödet är beroende av lärare. Elever tycker att de lär sig mycket på lektionerna och på de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomförde består undervisningen på alla lektioner, förutom en mycket kort lektion, av olika arbetsformer och metoder så att det är en balans och ett naturligt flöde. Vidare leder lärarna eleverna i undervisningen genom bland annat samtal och genomgångar i helklass, enskilt arbete och par- och gruppdiskussioner så att eleverna behåller fokus under hela lektionen. Lärare tar även upp i intervju att de arbetar med variation i undervisningen som ett sätt att leda och stimulera eleverna i undervisningen. Arbetet med variation stannar inte vid att det ska finnas variation under en lektion utan sett

över hela skoldagen, enligt en lärare. Men rektorn berättar att det skiljer sig mellan olika lärare i vilken utsträckning eleverna ges ett aktivt lärarstöd och variation i undervisningen; det finns lärare som låter elever vänta in varandra i undervisningen och lärare som i högre utsträckning skulle behöva arbeta med att variera undervisningen, till exempel använda utemiljön mer. Även i intervjuer med elever och av lektionsobservationer framgår att det finns exempel på att lärare inte uppmärksammar alla elever när de är inaktiva och att undervisningen inte är varierad i alla ämnen. I ett ämne arbetar eleverna, enligt egen utsago, endast i läroboken. I intervju med lärare framkommer att det i just detta ämne, till skillnad från andra ämnen, saknas ämnesansvarig lärare, som leder det gemensamma utvecklings- och planeringsarbetet.

#### *Undervisningen stimulerar och utmanar inte alla elever*

Granskningen visar att undervisningen innehåller elevnära inslag som stimulerar och utmanar eleverna. Till exempel beskriver elever att lärare använder sig av metaforer med godis, och lärare berättar att de fångar upp det som är "här och nu" hos eleverna. Lärare berättar också att de använder variation för att fånga elevernas intresse. Skolinspektionen såg också lektioner då elever stimuleras genom autentiska och öppna frågor som uppmuntrar till diskussioner, såsom vad som kan tänkas finnas i en låda eller frågor av typen "vad tycker/tror/tänker du om...". Elever säger att det är roliga lektioner men det skiljer sig åt mellan elever i uppfattning om hur mycket de uppfattar att de lär sig på lektionerna.

Men granskningen visar också att inte alla elever utmanas kunskapsmässigt. I Skolverkets officiella statistik når alla elever i årskurs 6 kunskapskraven i alla ämnen läsåret 2018/19 och resultaten har varit stabila under flera år. Enligt lärare och rektorn är fokus på att alla elever ska nå kunskapskraven. Lärare beskriver att de försöker stimulera alla elever utifrån sin nivå, men att fokus är på de elever som har svårt att nå målen och att lärare inte alltid hinner med alla elever. I intervjuer med elever ges exempel på att de ibland kan få vänta in varandra och att läraren inte alltid hinner hjälpa alla elever. Det varierar mellan lärare huruvida det finns fler och svårare uppgifter, enligt elever. Rektorn beskriver att lärarna behöver stimulera eleverna mer för att nå längre och att lärarna behöver bli bättre på att möta eleverna kunskapsmässigt där de är. En del lärare är, enligt rektorn, duktiga på det men andra lärare behöver anpassa undervisningen mer för att stimulera alla elever. Risken är att elever får göra samma sak och vänta in varandra, berättar rektorn. Under de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomförde finns exempel på just detta. Men det finns också flera exempel på att läraren anpassar undervisningen för enskilda elever som har svårt att förstå undervisningen, till exempel att läraren under en

genomgång står nära en elev så att läraren kan hjälpa eleven i helklassundervisningen. Skolenkätens elevsvar för årskurs 5 visar på relativt lågt index för området stimulans. Resultatet för områdena anpassning efter elevens behov och området utmaningar har också något lägre index jämfört med samtliga deltagande skolenheters resultat.

*Undervisningen stärker eleverna och de görs delaktiga i sitt lärande*

Det framkommer i granskningen att undervisningen innehåller inslag som stärker elevernas självförtroende och motivation, men inte alla elever upplever att lärarna pushar dem. I intervjuer med lärare framkommer att de inte har diskuterat eller specifikt arbetat med elevers motivation i kollegiet. Samtidigt säger lärare att de försöker motivera elever, ge dem självförtroende och skapa en god relation med eleverna så att de känner sig uppskattade. Ett sätt att motivera eleverna, enligt lärare, är genom att variera och skapa en balans i undervisningen. Skolinspektionen har även sett lektioner där lärare på ett bra sätt lyckas väcka elevernas nyfikenhet och intresse, till exempel genom att använda en låda med hemligt innehåll som verktyg för storytelling. Andra exempel är då en lärare gör ett tävlingsmoment av en rutinmässig uppgift och en lärare som knyter an till en betydelsefull händelse för regionen. Elever beskriver att undervisningen är rolig men det varierar mellan elever om de tycker att lärare "peppar" eleverna eller inte. Ett par elever uppger att en del lärare får dem att klara av mer än vad de själva trodde men någon elev uttrycker att lärare inte är bra på att "pusha" eleven.

Elever görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande. Visserligen tyder skolenkätens elevsvar för årskurs 5 på att elever inte i så hög utsträckning uppfattar att de har inflytande och delaktighet i undervisningen. Men av intervjuer med lärare och av lektionsobservationer framgår att lärare använder olika sätt för att låta eleverna reflektera över sitt eget lärande, till exempel genom öppna frågor och diskussioner under lektioner eller genom att lärare ger elever återkoppling. Både elever och lärare ger också exempel på hur olika strategier för lärande används i undervisningen. Exempelvis berättar en elev om att de nyligen fick lösa en uppgift på många olika sätt och lärare säger att de arbetat mycket med olika strategier i ett skrivprojekt i ett ämne. Skolinspektionen observerar även under lektionsobservationer att elever ges strategier för lärande. Elever görs enligt lärare delaktiga i undervisningen på olika sätt genom att låta elever påverka vad de vill och hur de vill arbeta i de olika arbetsområdena. Vidare berättar lärare att eleverna i alla klasser utvärderar varje vecka vad de lärt sig och att det sker en progression i hur utvärderingen sker beroende på ålder.

**Identifierat utvecklingsområde**

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn försäkrar sig om att undervisningen på skolan planeras och genomförs så att även de elever som lätt når kunskapskraven utmanas och stimuleras i ordinarie undervisning.

Av granskningen framgår att undervisningen behöver utvecklas avseende att alla elever ska stimuleras och utmanas utifrån sin kunskapsnivå. Visserligen visar granskningen att undervisningen vid Torpaskolan är målfokuserad, strukturerad och delvis varierad, men enligt läroplanen för grundskolan ska undervisningen också anpassas till varje elevs förutsättningar och behov samt organiseras så att eleven utvecklas utifrån sina förutsättningar och stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. Undervisningen behöver därför utvecklas så att alla elever, även de som lätt når kunskapskraven, stimuleras och utmanas så att de når så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling.

Av Skolinspektionens tematiska granskning framgår att en utmanande undervisning inte enbart innebär en tempohöjning för elever som lätt når kunskapskraven. Det handlar även om att elever får en fördjupning och breddning inom arbetsområdet. En missuppfattning är även att dessa elever är självgående, vilket inte behöver vara fallet. Det är viktigt att även elever som lätt når kunskapskraven ges handledning och hjälp i sitt arbete samt möjlighet att växelvis befinna sig i inlärningszon och övningszon.<sup>2</sup> Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att initiera ett arbete med lärarna om hur de kan planera och genomföra undervisningen så att alla elever stimuleras och utmanas utifrån sin kunskapsnivå. Av ovanstående tematiska granskning framgår också att läraren bör redan i planeringen och organiseringen av undervisningen anpassa undervisningen utifrån alla elever i gruppen, till exempel att läraren har genomtänkta gruppindelningar där det finns ett syfte med elevernas placering i klassrummet och samarbetsformer under lektionen. Det kan även handla om att lärare använder sig av ett varierat undervisningsmaterial och temporära nivågrupperingar för

---

<sup>2</sup> Skolinspektionen (2018) *Utmanande undervisning för högpresterande elever*, s 5f

att stimulera alla elever. Vidare bör rektorn följa upp arbetet för att säkerställa att det ger effekt i undervisningen.

## Trygghet och studiero

### Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen är att skolan har ett medvetet arbete med att skapa trygghet som utgår från en analys av resultat avseende elevernas upplevelse av trygghet. Skolans trygghetsarbete bedrivs hand i hand med värdegrundsarbete och arbete mot kränkande behandling, och involverar såväl elever och lärare som elevhälsans personal. Gällande elevernas studiero har skolan analyserat resultaten för elevernas uppfattning av studiero, och utifrån den analysen har skolan vidtagit åtgärder inom ramen för ett förebyggande arbete för studiero. Men elever upplever trots detta att det förekommer störande moment i undervisningen och att lärare inte alltid kan stävja detta.

### *Det bedrivs ett medvetet arbete för att skapa trygghet*

Av intervjuer och dokumentation framkommer att skolan har ett medvetet arbete för att skapa trygghet. Lärare och representanter för elevhälsan beskriver att arbetet för att skapa trygghet för eleverna hör ihop med skolans värdegrundsarbete. Elevhälsans representanter uppger att trygghetsarbetet är en del av skolans systematiska kvalitetsarbete och lärare säger att arbetet med ordningsregler är en del för att skapa trygghet. En lärare uttrycker att värdegrundsarbetet grundar sig i att "om det är tryggt i gruppen så kan gruppen lära sig mer". Vidare uppger lärare att en viktig del i arbetet är trygghetsteamet som bedriver förebyggande arbete för att skapa trygghet. I trygghetsteamet finns varje arbetslag representerat. Trygghetsteamets roll är att bland annat analysera enkätresultat och resultat från metoden "Huset" som används för att ta reda på elevernas upplevelser av trygghet. Av den statistik som finns avseende elevernas trygghet och skolans värdegrundsarbete framkommer en delvis motsägelsefull bild. Av skolans egna enkätresultat, som beskrivs i skolans lokala verksamhetsplan, framkommer att andelen elever som upplever sig vara mobbade

fortsätter att sjunka och att det är en positiv trend avseende andelen elever som blivit kränkt. Men i resultaten för Skolenkäten som genomfördes vårterminen 2019 för årskurs 5 är Torpaskolans index för områdena trygghet och förhindra kränkningar lägre jämfört med samtliga deltagande skolor. Det framkommer i Skolinspektionens granskning att det har vidtagits åtgärder för att minska antalet kränkningar, även om detta arbete ofta är av snarare åtgärdande än förebyggande karaktär. Av intervjuer framkommer att det på skolan har diskuterats vad kränkningarna kan bero på samt att kränkningar främst hanteras på individnivå. En lärare uppger att de åtgärder som vidtas mot kränkande behandling är på individnivå och inte generella förebyggande åtgärder. Emellertid uppger andra lärare att de kunnat se mönster i de kränkningar som sker, och elevhälsans representanter beskriver att de arbetar mycket med att förebygga de vanligaste typerna av kränkningar och exempelvis få elever att förstå hur man ska bete sig på sociala medier.

I intervjuerna med rektorn och elevhälsans representanter framkommer att trygghetsteamet genomför olika insatser som en del av skolans preventiva värdegrundsarbete utifrån de resultat som framkommer i enkäter och anmälningar om kränkande behandling. Bland annat har trygghetsteamet bedrivit ett arbete i elevrådet om hur man ska vara en god kamrat och pratat med specifika elever. Rektorn uppger även att skolan har anlitat en extern så kallad värdegrundspedagog som har drivit ett preventionsarbete i vissa klasser. Slutligen framkommer det i samtliga intervjuer att varje arbetslag kontinuerligt arbetar med att skapa en tryggare miljö, till exempel genom att i det vardagliga arbetet med eleverna arbeta med värdegrunden samt kontinuerligt diskuterar och följer upp elevernas trygghet och värdegrundsarbetet på arbetslagsmöten. Arbetslagens arbete presenteras sedan för varandra. Andra aktuella exempel på skolans trygghetsarbete är att rutiner vid förflyttningar har förändrats, rektorn har omorganiserat klassammansättningar i en årskurs i slutet av vårterminen 2019 eller att vuxna närvara på de platser där otrygga situationer kan uppstå.

#### *Förebyggande arbete för studiero finns men det finns störande moment i undervisningen*

Granskningen visar att skolan utifrån en analys av elevernas uppfattning av studiero bedriver ett förebyggande arbete för studiero. Förvisso visar Skolenkätens elevsvar för årskurs 5 på lågt index för området studiero, och resultatet har försämrats sedan föregående skolenkät. Vidare upplever pojkar i högre utsträckning än flickor att de har studiero på lektionerna, enligt skolenkäten. Men av skolans dokumenterade kvalitetsarbete framkommer att personal tillsammans med eleverna har analyserat vad elevernas upplevelser av bristande studiero beror på. Analysen visade bland annat

att den bristande studieron inte härrör till undervisningen utan till faktorer som ligger utanför klassrummen. Vissa åtgärder har vidtagits för att det ska bli lugnare miljö i korridorer och i matsalen. En åtgärd som rektorn har vidtagit för att öka studieron är att göra om elevsammansättningarna i vissa klasser. I intervjuer berättar lärare att de i respektive arbetslag har diskuterat elevernas bristande studiero. Lärare berättar också hur de därför arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö i de olika arbetslagen, till exempel arbetar ett arbetslag med att spela lugn musik när eleverna kommer in till lektionen och i ett arbetslag ska eleven alltid börja läsa i sin bänkbok. Under lektionsobservationerna noteras de nämnda exemplen och det råder också studiero under största delen av alla lektioner. Eleverna under lektionsobservationerna är fokuserade på den uppgift som de arbetar med och på majoriteten av lektionerna får eleverna den stöttning som de behöver. Skolinspektionen noterar också att en del lärare förebrår bristande studiero på till exempel lokalernas utformning och att elever som har extra anpassning i form av att till exempel mikropauser utgör störande inslag för de övriga eleverna.

Granskningen visar vidare att lärare inte alltid lyckas återskapa studiero när det uppkommer störande moment i undervisningen. I intervjuer framkommer att elever upplever att det ibland är "stökigt" på grund av att elever, främst pojkar, pratar och går runt i klassrummet så att det stör andra elever. Elever uppger att en del lärare inte reagerar eller reagerar olika när det uppstår störningsmoment i undervisningen. När lärare säger till den elev som stör hjälper detta endast kortsiktigt. Elever uttrycker i intervjuer att i de fall läraren inte agerar då det är pratigt leder det ibland till att andra elever blir distraherade och inte förstår uppgiften som ska genomföras, vilket i sin tur ökar behov av stöd. Under Skolinspektionens lektionsobservationer förekom ett sådant exempel men i övrigt reagerar läraren omgående vid de tillfällen som det förekommer störningsmoment. Lärare bekräftar i intervju att elever uttrycker att de inte tycker att det är tillfredställande studiero på grund av att en del elever stör andra. Studiero är något som har diskuterats i arbetslagen enligt lärare.

#### **Identifierat utvecklingsområde**

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn påbörjar och leder ett arbete med syfte att lärarna, vid de tillfällen det uppstår störande moment i undervisningen, agerar tydligt och effektivt för att återskapa lugn och arbetsro för alla elever.

Av granskningen framgår att skolan behöver utveckla arbetet med att tillförsäkra eleverna studiero. Granskningen visar att det finns ett förebyggande arbete för att skapa studiero, men att det trots detta finns elever som upplever att de inte kan koncentrera sig på lektioner i de fall det förekommer störande inslag i undervisningen som läraren inte lyckas att stävja. Det är viktigt att läraren i dessa situationer agerar tydligt och effektivt för att återskapa en lugn studiemiljö. Skolinspektionen vill även uppmärksamma kopplingen mellan att elever som inte blir tankemässigt utmanade och stimulerade kan ibland bli omotiverade och stökiga.<sup>3</sup> Arbetet med att öka studieron och ett systematiskt kvalitetsarbete för att utveckla undervisningen går således hand i hand.

I skollagen anges att utbildningen ska utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn fortsätter det arbete som redan bedrivs i arbetslagen för att främja studiero och fokuserar på det pedagogiska ledarskapet då det uppstår störande moment på lektionerna. För att arbetet ska vara effektivt kan ett sätt vara att involvera eleverna, till exempel att diskutera vad som stör och när det sker samt hur man ska komma till rätta med det. Vidare kan rektorn tillsammans med lärare med utgångspunkt från diskussionerna med eleverna komma överens om riktlinjer och ett gemensamt förhållningssätt så att samtliga lärare agerar på motsvarande sätt då det uppstår störande moment under en lektion.

## Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

Den sammanfattande motiveringen är att rektorn har analyserat lärares bedömningar och betygssättning, vilket har bland annat omfattat variationer i betygssättning över

---

<sup>3</sup> Skolinspektionen (2016) *Skolans arbete för att säkerställa studiero – det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också*, s.15

tid. Utifrån sin analys av bedömning och betygssättning har rektorn fört diskussioner dels med berörda lärare och arbetslag, dels även på en generell nivå i olika forum. Genom dessa olika forum, till exempel arbetslagsmöten och pedagogiska caféer, har rektorn sett till att det har förts diskussioner i syfte att öka likvärdigheten i omdömen och betyg. Vidare har rektorn sett till att det finns organisatoriska förutsättningar och olika sätt för lärarna att kvalitetssäkra bedömningar och betygssättningar.

#### *Rektorn genomför analyser av avvikelser i omdömen och betyg*

Rektorn har analyserat skillnader i betygssättning och bedömningar och diskuterat med lärare utifrån dessa skillnader. Rektorn uppger att hens roll i bedömning och betygssättning är att jämföra, diskutera, följa upp och utvärdera samt kommunicera omdömen och betyg. Det handlar om likvärdighet och att skapa rättssäkerhet, säger rektorn. Rektorn berättar att hen har identifierat och analyserat omotiverade avvikelser i betygssättningen och bedömningar. Till exempel har rektorn sett att många elever i samma klass har fått samma betyg i vissa ämnen och rektorn har analyserat variationer i betygssättningen över en längre tid. Vidare har rektorn, genom att efter varje termin ta del av sammanställningar över elevernas omdömen samt lärarnas matriser, identifierat olikvärdiga bedömningar. Rektorn uppger att hen har diskuterat avvikelserna med berörda arbetslag och enskilda lärare. Vidare har lärare och rektorn analyserat relationen mellan terminsbetyg och resultat på nationella prov. Av Skolverkets nationella statistik över skillnader mellan provbetyget på nationella prov och elevens terminsbetyg framkommer att nästan hälften, cirka 40 procent, av eleverna i årskurs 6 fick ett högre terminsbetyg än provbetyg i svenska och matematik läsåret 2017/18. I engelska fick däremot en fjärdedel av eleverna lägre terminsbetyg jämfört med provbetyget. Avvikelseerna över tid är relativt de samma i engelska läsåret innan. I svenska och matematik har avvikelseerna varierats sedan läsåret 2015/16. Rektorn har analyserat dessa skillnader samt även betygsskillnaderna mellan könen och bland annat kommit fram till att skillnaderna mellan betygs- och provbetyg inte är omotiverade utan att respektive lärare hade skäl för det betyg som sattes vid betygssättningen.

#### *Rektorn skapar goda förutsättningar för kvalitetssäkring av omdömen och betyg*

Granskningen visar att det finns flera olika metoder för att kvalitetssäkra lärares bedömningar och betygssättning. Rektorn berättar att bedömningar och betygssättning diskuteras i flera olika forum så som i skolans utvecklingsgrupp, ämnesgrupper och under pedagogiska caféer. Vidare uppger rektorn att det vid skolan finns en förstelärare med tydligt uppdrag och kompetens inom området som håller i arbetet under dessa sammankomster, till exempel genom att lyfta olika frågor och

problematisera samt arbeta utifrån "case". Skolledningen deltar även kontinuerligt under läsåret i de olika arbetslagen för att diskutera bedömning och betygsättning. Lärare uttrycker i intervju att de tycker att det görs likvärdiga bedömningar och att det sker kontinuerliga diskussioner, både generellt om bedömning och betygsättning och jämförelser av de nationella provresultaten. Vidare berättar lärare om olika sätt som skolan använder sig av för att kvalitetssäkra lärares bedömningar och betygssättning. Till exempel sambedömer lärarna de nationella proven, olika bedömningsmaterial används och de nationella proven är avidentifierade i svenska och engelska, men inte i matematik. I en del ämnen, till exempel slöjd, som inte har bedömningsstöd finns det nätverksträffar med representanter från andra skolor som bedömningsfrågor tas upp i.

#### **På Skolinspektionens vägnar**

**X** Andreas Gydingsgård

---

Beslutsfattare

Signerat av: Andreas Gydingsgård

I handläggningen av ärendet har även föredragande Marie Högstedt samt utredare Joel Axberg och Renata Grelak medverkat.

## Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

---

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 10 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- 2 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

### Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt

lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: [www.skolinspektionen.se](http://www.skolinspektionen.se)

## Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

---

Skolinspektionen besökte skolenheten den 7 oktober 2019 och den 8 oktober 2019. Besöket genomfördes av Marie Högstedt och Joel Axberg.

Torpaskolan är en kommunal F-6 skola belägen i Jönköpings kommun. Totalt har skolan cirka 470 elever varav 390 elever går i årskurserna 1-6. Skolans verksamhet är indelad i åtta arbetslag. Granskningen avser verksamheten i årskurserna 1-6.